KAHEKÜMNE TEINE PÜHAPÄEV PÄRAST NELIPÜHA AD 2026
Rm 5:1–11 (Jr 15:19–21; Mt 16:1–4)

1 Et me nüüd oleme saanud õigeks usust, siis on meil rahu Jumalaga meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi,

2 kelle läbi me oleme usus saanud ligipääsu ka sellele armule, milles me seisame, ja me kiitleme oma lootusest Jumalalt saadavale kirkusele.

3 Aga mitte ainult sellest, vaid me kiitleme ka viletsusest, teades, et viletsus toob kannatlikkuse,

4 kannatlikkus läbiproovituse, läbiproovitus lootuse.

5 Aga lootus ei jäta häbisse, sest Jumala armastus on välja valatud meie südamesse Püha Vaimu läbi, kes meile on antud.

6 Sest juba siis, kui me alles nõrgad olime, on Kristus surnud nende eest, kes tollal veel jumalakartmatud olid.

7 Vaevalt, et keegi läheb surma isegi õige eest, kuigi hea sõbra eest mõni ehk julgeks surra.

8 Ent Jumal teeb nähtavaks oma armastuse meie vastu sellega, et Kristus suri meie eest, kui me olime alles patused.

9 Seda kindlamini meid päästetakse Tema kaudu viha eest nüüd, kui me Tema vere läbi oleme saanud õigeks.

10 Sest kui me juba vaenlastena saime lepituse Jumalaga Tema Poja surma läbi, kui palju kindlamini meid päästetakse Tema elu läbi nüüd, kui me oleme juba lepitatud.

11 Aga mitte ainult seda, vaid me ka kiitleme Jumalast meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi, kelle kaudu me oleme nüüd saanud lepituse.

> Olles nüüd õigeks mõistetud usust, on meil rahu Jumalaga meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi, kelle kaudu oleme ka usu varal saanud ligipääsu sellesse armu, milles me seisame ja kiitleme Jumala kirkuse lootuse üle. End mitte üksi, vaid me kiitleme ka ahistustes, teades, et ahistus toob esile vastupidavuse, vastupidavus aga läbikatsutuse, läbikatsutus aga lootuse – lootus aga ei tee häbi, sest Jumala armastus on välja valatud meie südameisse meile antud Püha Vaimu läbi. Sest kui olime veel nõdrad, on Kristus, parajal ajal, surnud jumalakartmatute eest. Keegi ei võtaks ju naljalt surra õige eest – hea inimese eest ju ehk mõni ka söandab surra –, Jumal aga teeb oma armastuse meie vastu nähtavaks selles, et Kristus suri meie eest, meie veel patused olles. Kui palju enam siis, kui meid on nüüd Tema veres õigeks mõistetud, meid päästetakse Tema läbi vihast. Kui meid ju vaenlased olles Jumalaga lepitati Tema Poja surma läbi, kui palju enam, olles lepitatud, meid päästetakse Tema elu läbi – aga mitte ainult, vaid ka Jumalas kiideldes meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi, kelle kaudu oleme nüüd võtnud vastu lepituse.

Sissejuhatus

Apostel Pauluse Kiri roomlastele on kirjutatud[1] ilmselt aastal 56 (või selle paiku) Kreekas, tõenäoliselt Korintoses, mis oli Pauluse Kreeka-misjoni keskuseks. Tegemist oli apostli kolmanda misjonireisiga, mille käigus ta kogus muuhulgas annetusi Jeruusalemma koguduse tarvis (vt nt Rm 15:25jj). Pauluse plaan oli pärast annetuste kohaletoimetamist reisida Hispaaniasse, külastades teel ka Roomat (Rm 15:24.28).

Kiri roomlastele näitab, et kristlus oli selle kirjutamise ajaks juba Rooma jõudnud – millal, selle kohta andmed puuduvad, kuna kõnealune kiri ongi varaseim säilinud tunnistus kristliku koguduse olemasolust Roomas.

Traditsiooniliselt nähakse Rooma kirjas Pauluse õpetuse või kuulutuse kokkuvõtlikku esitlust, end seejuures tuleb märkida, et tegemist ei ole kõikehõlmava ülevaatega, kuna mitmed teistes kirjades käsitletud olulised teemad puuduvad kas täielikult või on antud edasi väga lühidalt. Paulus kirjutab roomlastele nii enda kui oma kirja esmaste adressaatide seisukohalt olulisimast.

Talle endale oli tähtis tutvustada Rooma kristlastele iseennast ja oma õpetust ning valmistada ette pinnast edasisele kuulutustööle. Paulus isegi otsekui vabandab Rooma kristlaste ees, ja seda kahel põhjusel: esiteks seetõttu, et ta ei ole juba varem nende juurde jõudnud, ei isiklikult ega kirjasõna kaudu (Rm 1:9–15), teiseks aga seetõttu, et neile kirjutamine ja plaanitav nende juurde tulemine näib olevat vastuolus tema põhimõttega «mitte kuulutada evangeeliumi seal, kus Kristust juba on nimetatud», et mitte ehitada «teiste poolt pandud alusele» (Rm 15:20).

Paulus ei taha näida pealetükkivana, pigem kutsub ta üles üksteise vastastikusele usus kinnitamisele: «Ma ju igatsen teid näha, et ma võiksin teile jagada mõnda vaimulikku andi teie kinnituseks, see aga tähendab: teie keskel leida üheskoos julgustust mõlemapoolse usu, teie ja minu oma varal.» (Rm 1:11j)

Kiri näitab, et apostlile olid teada ka Rooma koguduse probleemid, võib-olla isegi teatav lõhestatus, tõenäoliselt juutidest ja endistest paganatest kristlaste vahel. Seepärast näitab ta juba kirja alguses, et Jumala ees ei ole süüdi mitte ainult paganad, vaid ka juudid – isegi rohkem kui esimesed, kuna neile on antud Seadus ja nad on õppinud tundma Jumala tahtmist, ent siiski selle vastu eksinud. Vastukaaluks kutsub Paulus endistest paganatest kristlasi arvestama juutidega, kellele võib saada komistuskiviks endiste paganate suhteline vabameelsus mõningate kommete või kvaasireligioossete tavade puhul (vt Rm 14 arutelu söömise üle).

---

[1] Rooma kirja otseseks kirjapanijaks ei olnud mitte Paulus ise, vaid Tertius, kellele Paulus oma sõnumi dikteeris (Rm 16:22).

Kirja keskosa moodustavad kolm peatükki (Rm 9–11) käsitlevad põhjalikult Iisraeli ja kristliku koguduse vahekorda, kusjuures siin tuleb teravalt esile valu, millega Paulus vaatab oma rahvus- ja endiste usukaaslaste peale: «Ma räägin tõtt Kristuses, ma ei valeta, minu kaastunnistaja on mu südametunnistus Pühas Vaimus, et mul on suur kurbus ja südamel lakkamatu valu, sest ma sooviksin pigem ise olla neetud ja Kristusest lahutatud oma vendade heaks, kes on mu veresugulased, kes on iisraellased, kelle päralt on lapseõigus ja kirkus ja lepingud ja seadustik ja jumalateenistus ja tõotused, kelle päralt on esiisad ja kelle seast Kristus on ihu poolest.» (Rm 9:1–5)

Pauluse vastus küsimusele, miks Iisrael on Kristuse tagasi lükanud ja kas Jumal on seepärast oma rahva hüljanud, on, et selle kõige tõelist põhjust teab üksnes Jumal, kelle nõuandjaks inimene ei peaks kippuma, ent selleski on varjul rõõmusõnum, kuna see annab paganaile võimaluse kuulda evangeeliumi ja saada päästetud, ning küllap Jumal kord pöörab taas ka Iisraeli südame ja saatuse.

Rooma kirja ülesehitus on üldjoontes järgmine:

1:1–17	sissejuhatus, tervitus, Kristuse evangeeliumi sõnastamine kirja peateemana;
1:18–2:20	Jumala õigus ja inimeste süü;
2:21–7:25	õigeksmõistmine usu läbi, lunastus ja lepitus Kristuses;
8:1–39	elu Kristuses ja Tema Vaimus;
9:1–11:36	Iisrael ja paganad;
12:1–15:13	lunastatute uus elu Kristuses;
15:14–16:27	kokkuvõte, lõpusõnad, tervitused, lõpuülistus.

Kiri roomlastele ei ole Pauluse esimene kiri, kuid on oma kaalukuse tõttu paigutatud tema kirjade hulgas alati esimesele kohale. Rooma kirja keskse sõnumi võib võtta kokku sõnadega: «Sest Jumal on kõik inimesed kinni pannud sõnakuulmatuse alla, et kõikide peale halastada.» (Rm 11:32)

Keelelisi märkuseid

Oleme saanud õigeks – δικαιωθέντες – sõna sõna δικαιόω tähendab «õigeks mõistma», «õigeks kuulutama», ka «õigeks tegema». Originaalis on siin tegemist passiiviga.

Usust – ἐκ πίστεως – sõna πίστις – «usk», «usaldus», «veendumus», ka «usaldusväärsus» – tuleneb verbist πείθω – «veenma», «veenduma», «veendunud olema», «usaldama», «usalduma», «kuulda võtma», «uskuma».

Rahu – εἰρήνην – sõna εἰρήνη tähistab nii rahu vastandina sõjale, kui ka üldist heaolu, üksmeelt, harmooniat.

Issanda – τοῦ κυρίου – κύριος on Uues Testamendis enamasti Jumalale (ja Kristusele) reserveeritud tiitel, algses tähenduses «peremees», «omanik», «isand», «valitseja».

Jeesuse – Ἰησοῦ – nimi Ἰησοῦς tuleneb heebrea nimest יְהוֹשׁוּעַ ja tähendab «JHWH on pääste», «JHWH päästab».

Kristuse – Χριστοῦ – sõna Χριστός tuleneb verbist χρίω – «võidma», «salvima» – ja tähendab sedasama, mida heebrea מָשִׁיחַ – «Messias», «Võitu».

Armule – εἰς τὴν χάριν – sõna χάρις tähendab «arm», «hea tahe», «heameel», «meeldivus» ning vastusena armule «tänulikkus» (sarnaselt ladina sõnale *gratia*).

Kirkusele – τῆς δόξης – sõna δόξα tuleneb verbist δοκέω – «arvama», «mõtlema», «[kellestki midagi] pidama» – ja tähendab eeskätt «arvamus», «hinnang», tähistades sellest tulenevalt ka kellegi väärikust[2], auväärsust, hiilgust, sära, majesteetlikkust, aulisust.[3]

Viletsusest – ἐν ταῖς θλίψεσιν – sõna θλῖψις tähendab «ahistus», «katsumus», «surutis».

Toob – κατεργάζεται – sõna κατεργάζομαι koosneb alaleütlevast eessõnast κατά ja verbist ἐργάζομαι – «töötama», «tegema», «[millegi heaks/saavutamiseks] tegutsema/vaeva nägema», siin «esile tooma» või «esile kutsuma».

Kannatlikkuse – ὑπομονὴν – sõna ὑπομονή tähendab «püsivus», «kindlameelsus», «vastupidavus».

Läbikatsutuse – δοκιμήν – sõna δοκιμή tähistab siin järele proovitud, läbi katsutud/proovitud olema.[4]

Armastus – ἡ ἀγάπη – sõna ἀγάπη – «armastus» – tuleneb verbist ἀγαπάω – «armastama», «[kellelegi] head soovima», ka «[kellegi järele] janunema/õhkama».[5]

Südamesse – ἐν ταῖς καρδίαις – «südameisse». Sõna καρδία – «süda» – tähistab piltlikult n-ö sisemist inimest, s.t eneseteadvust, eriti hinge ja vaimu keskmena, mõtete, tunnete, soovide, igatsuste, püüdluste «asupaigana», elujõu ja tahte allikana.

---

[2] Sarnaselt heebrea sõnale כָּבוֹד – «au», «auhiilgus» – ehk ka kaalukust.

[3] 1739. aasta Piiblis ja 1968. aasta piiblitõlkes: «au».

[4] 1739. aasta Piiblis: «mitto nägema» – see väljend tähendab «palju kogema, «paljust läbi käima», «elukogemust omandama» (Luther kasutab sõna «Erfahrung» – «kogemus»). 1939. aasta Suures Piiblis: «kinnitatud meele»; 1989. aasta Uues Testamendis: «kõlblikkust».

[5] Sarnase tähendusvarjundiga on heebrea אָהַב – «armastama», «[kellegi järele] õhkama».

Vaimu – πνεύματος – sõna πνεῦμα tuleneb verbist πνέω – «hingama», «puhuma» – ja tähistab sarnaselt heebrea sõnale רוּחַ nii vaimu, tuult kui ka hingeõhku.

Nõrgad – ἀσθενῶν – sõna ἀσθενής – «haige», «nõder», «põdur», «jõuetu» – koosneb eitavast eesliitest α ja verbist σθενόω – «kinnitama», «tugevaks tegema».

Tollal – κατὰ καιρὸν – sõna καιρός tähistab enamasti kindlalt määratletavat aega ja ajavahemikku või kindlaksmääratud ajahetke.[6]

Hea sõbra – τοῦ ἀγαθοῦ – sõnasõnalt: «hea», niisiis kas: «[kellegi] hea» või «hea [inimese]». «Hea sõbra» tundub olevat pisut liiga kaugele minev tõlgendus.

Oma armastuse – τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην – sõna ἀγάπη – «armastus» – tuleneb verbist ἀγαπάω – «armastama», «[kellelegi] head soovima», ka «[kellegi järele] janunema/õhkama».[7]

Patused – ἁμαρτωλῶν – sõna ἁμαρτωλός – «patune», «patule andunud» – tuleneb verbist ἁμαρτάνω – «märgist mööda laskma», «eksima», «patustama».

Meid päästetakse – σωθησόμεθα – sõna σῴζω tähendab «päästma», «tervendama», «vabastama». Originaalis on tegemist tuleviku ajavormiga.

Vaenlastena – ἐχθροὶ – sõna ἐχθρός – «vaenlane», «vihamees» – tuleneb verbist ἔχθω – «vihkama», «vaenama», ka «põlgama».

Sisuline analüüs

Apostel Paulus näitab Kirjas roomlastele ülima selgusega, et Jumala ja Tema ees omatava (või mitte omatava) õiguse seisukohalt ei ole mingit vahet, kas tegemist on juutide või paganatega, vaid «kõik on pattu teinud ja ilma jäänud Jumala kirkusest ning mõistetakse õigeks Tema armust päris muidu, lunastuse kaudu, mis on Kristuses Jeesuses» (Rm 3:23j). Seda põhjapanevat tõdemust kasutab Paulus kahetasandiliselt: ühelt poolt näitab ta seeläbi, et juutidel ei ole Jumala ees mingit suuremat õigust kui paganatel, teisalt aga rajab ta sellele kogu oma sõnumi inimese õigeksmõistmisest Jumala armu läbi, mille osaliseks saavad kõik, kes usuvad Kristusesse ja Temas teostunud lunastusse.

Rooma kirja neljandas peatükis põhjendab ja näitlikustab Paulus seda sõnumit Aabrahamile antud tõotuste ja tema usu varal, võttes aluseks Vana Testamendi tunnistuse, et Jumal «mõistis Aabrahami õigeks», s.t tegi ta oma tõotuste väärilisek,

---

[6] 1739. aasta Piiblis: «ommal aial»; 1968. aasta piiblitõlkes: «omal ajal»; 1989. aasta Uues Testamendis: «tol ajal».

[7] Sarnase tähendusvarjundiga on heebrea אָהַב – «armastama», «[kellegi järele] õhkama».

täiesti kindlasti mitte Aabrahami tegude põhjal (rääkimata Seaduse tegudest, kuna kõik toimus sajandeid enne Moosest ja Moosesele antud Seadust), vaid «Aabraham uskus Jumalat, ja see arvestati talle õiguseks» (Rm 4:3; 1Ms 15:6). Pauluse sõnum on kõigile, nii juutidele kui paganatele, et arm, mida Jumal pakkus Aabrahamile, ja õigeksmõistmine, mille osaliseks Aabraham sai, on Jeesuses Kristuses kingitud kõigile, kes «on Aabrahami usust, kes on meie kõikide isa» (Rm 4:16) – s.t neile, kes usuvad «Temasse, kes äratas surnuist üles meie Issanda Jeesuse, kes loovutati meie üleastumiste pärast ja äratati üles meie õigekssaamise pärast» (Rm 4:24j).

Kui usume Jeesusesse Kristusesse, kes on meid lunastanud ja oma surma läbi Jumalaga lepitanud, siis on see, et oleme õigeks mõistetud[8], täiesti kindel, Pauluse jaoks ei ole siin mingit kahtlust: «Et me nüüd oleme saanud õigeks usust…» (Rm 5:1) See teadmine annab meile rahu Jumalaga – mitte pelgalt hingerahu, vaid rahu ja lepituse Jumalaga – ning kingib meile tulevase kirkuse lootuse.

Rahu Jumalaga on lepitatud suhe Jumalaga – me pole Temaga enam vaenujalal, me ei pea kartma Tema viha ega karistust oma pattude eest, vaid oleme vabad – see on võimalik üksnes Jeesuse Kristuse läbi. Isegi siis, kui ütleme, et «oleme saanud õigeks *usust*» (või «meid on õigeks mõistetud *usust*»), ei tähenda see mitte, nagu meid teeks õigeks *meie* usk, vaid et meid mõistab või teeb õigeks Jumal, kellesse me usume. Meie usk – mis on samuti Jumala kingitus, kuna Jumal on vankumatult usaldusväärne – on vahend, mille kaudu võtame meile kingitud õigeksmõistmise vastu, kogu oma lootust eranditult Jumala armule ja Kristuse lunastustööle pannes. Nii sedastab ka Augsburgi usutunnistus: «Südametunnistus ei leia rahu ega rõõmu tegude läbi, vaid ainult usu läbi, mis kinnitab, et Jumal on armuline usu pärast Kristusesse, nagu ütleb ka Paulus kirjas roomlastele: «Et me nüüd oleme saanud õigeks usust, siis on meil rahu Jumalaga.»» (XX)

Õigeksmõistmine, usk, lootus, rahu ja lepitus – see kõik on Jumala and, mille osaliseks me saame meile kuulutatud evangeeliumi läbi[9], mis on «Jumala vägi päästeks igaühele, kes usub, juudile esmalt ja siis kreeklasele» (Rm 1:16). See on evangeelium Jeesusest Kristusest, «kelle läbi me oleme usus saanud ligipääsu ka sellele armule, milles me seisame» (Rm 5:2). Jeesuse vere varal on meil «julgus sisse minna kõige pühamasse paika – selle tee on Ta avanud meile uuena ja elavana vahevaiba, see on oma ihu kaudu» (Hb 10:19j), sest «meil pole niisugune ülempreester, kes ei suuda kaasa tunda meie nõrkustele, vaid selline, kes on olnud kõigiti kiusatud nii nagu meie, ja siiski ilma patuta» (Hb 4:15), nii et võime julgusega minna «armu aujärje ette, et me halastust saaksime ja armu abiks leiaksime parajal ajal» (Hb 4:16).

---

[8] Või õigeks tehtud – eestikeelsete tõlgete «õigeks saanud» ei väljenda piisavalt selgelt originaali passiivset kõneviisi, mis näitab, et õigeksmõistmine või õigeks tegemine on eksklusiivselt Jumala tegu.

[9] Vrd Js 52:7: «Kui armsad on mägede peal sõnumitooja sammud. Ta kuulutab rahu, toob häid sõnumeid, kuulutab päästet ja ütleb Siionile: «Sinu Jumal on kuningas!»»

Taas: seegi, et võime «seista» Jumala armus, on Jumala tegu, nii et me ei saa kiidelda mitte iseendast, vaid meile kingitud «lootusest *Jumalalt saadavale* kirkusele» (Rm 5:2). Küllap Paulus vihjab siin kiitlemisest kõneldes sellele, mida ta oli üsna karmisõnaliselt ütelnud kirja alguses: «Kui aga sina lased end nimetada juudiks ning toetud Seadusele ja kiitled Jumalast ja mõistad Tema tahtmist ja Seadusest õppinuna oskad ära tunda olulise ning oled veendunud, et sa oled sõgedate teejuht, nende valgus, kes on pilkases pimeduses, rumalate kasvataja, väetite laste õpetaja, see, kelle päralt on Seaduse näol mõistmise ja tõe kehastus – kuidas sa nüüd teisi õpetades iseennast ei õpeta? Sina, kes jutlustad, et varastada ei tohi, aga ise varastad? Kes ütled, et abielu ei tohi rikkuda, aga ise rikud abielu? Kes ebajumalaid jälestad, aga ise riisud nende pühamut? Kes kiitled Seaduse üle, aga ise häbistad Jumalat Seadusest üleastumisega?» (Rm 2:17–23)

Taoline kiitlemine – kiitlemine iseenda, oma päritolu, oma tunnetuse ja väidetava seadusekuulekuse üle, mis justnagu peaks inimese õigeks tegema – on alusetu ja kasutu, «see on välistatud» (Rm 3:27), kuna mitte kellelgi, isegi mitte suurel esiisal Aabrahamil, ei ole, mille üle kiidelda, vähemalt mitte Jumala ees (vrd Rm 4:2), sest meie lootus on üksnes Jumalal ja Tema kirkuse lootusel.

Ilma Jumalata ei ole meil mingit kirkust, on üksnes viha ja hukatuse pimedus – ka sellest rääkides ei hoia Paulus värve kokku: «Jah, Jumala viha ilmub taevast inimeste igasuguse jumalakartmatuse ja ülekohtu vastu, nende vastu, kes tõde hoiavad ülekohtu kammitsais, sest et see, mida teatakse Jumalast, on nende keskel avalik, Jumal on seda neile avaldanud. Tema nähtamatu olemus, Tema jäädav vägi ja jumalikkus on ju maailma loomisest peale nähtav, kui mõeldakse Tema tehtule, nii et nad ei saa endid vabandada, sest et Jumalat tundes nad ei ole ülistanud ega tänanud Teda kui Jumalat, vaid on oma arvamustega jooksnud tühja ning nende mõistmatu süda on jäänud pimedaks. Väites endid targad olevat, on nad läinud rumalaks ja on kadumatu Jumala kirkuse vahetanud kaduva inimese ja lindude ja neljajalgsete ja roomajate kujutistega. Seepärast ongi Jumal andnud nemad nende südame himudes rüvedusse, et nad oma ihu ise häbistaksid. Nad on Jumala tõe vahetanud vale vastu ning austanud ja teeninud loodut Looja asemel, kes olgu kiidetud igavesti. Aamen.» (Rm 1:18–24)

«Kõik on pattu teinud ja ilma jäänud Jumala kirkusest ning mõistetakse õigeks Tema armust päris muidu, lunastuse kaudu, mis on Kristuses Jeesuses.» (Rm 3:23j) See tähendab, et ainus, kellest saame kiidelda, on Jumal, ja ainus, millest saame kiidelda, on see, mida Jumal on meie heaks teinud ning mida Ta meile annab – ka siis, kui see, mida Ta meile annab, ei pruugi meile esimesel hetkel meele järgi olla: «Me kiitleme ka viletsusest, teades, et viletsus toob kannatlikkuse, kannatlikkus läbiproovituse, läbiproovitus lootuse.» (Rm 5:3j) Viletsus, ahistused, kannatused – need ei ole midagi iseenesest head, ent neist võib midagi head sündida, sest «me teame, et neile, kes Jumalat armastavad, laseb Jumal kõik tulla heaks – neile, kes on Tema kavatsuse kohaselt kutsutud» (Rm 8:29). Katsumused teevad alandlikuks ning aitavad inimesel

paremini aduda nii seda, kes ta on ja milleks ta on võimeline, kui ka seda, et talle tõepoolest piisab Jumala armust, sest just «nõtruses saab vägi täielikuks» (2Kr 12:9).

Ahistused teevad meid – Jumala armu abiga – kannatlikuks ja vastupidavaks, puhastades ja vääristades meid nagu kulda ja hõbedat sulatusahjus[10], et meist saaks elav, püha ja meelepärane ohver Jumalale (vrd Rm 12:1) ja me võiksime elada lootuses, mis «ei jäta häbisse» (Rm 5:5) – ei nüüd ega tulevasel kohtupäeval, kuna meie südameisse on meile antud Püha Vaimu läbi valatud Jumala armastus, mida ei saa tühjaks teha mitte miski: «Sest ma olen veendunud, et ei surm ega elu, ei inglid ega peainglid, ei praegused ega tulevased, ei väed, ei kõrgus, ei sügavus ega mis tahes muu loodu suuda meid lahutada Jumala armastusest, mis on Kristuses Jeesuses, meie Issandas.» (Rm 8:38j)

Armastus, millega Jumal meid armastab ja mille Ta on valanud välja meie südamesse, peab saama meie armastuseks Jumala vastu. Jumal on andnud meile oma Vaimu, et meid elavaks teha: «Kui nüüd teis elab selle Vaim, kes Jeesuse surnuist üles äratas, siis see, kes Kristuse surnuist üles äratas, teeb ka teie surelikud ihud elavaks oma Vaimu läbi, kes teis elab.» (Rm 8:11) Elu Jumala Vaimus on elu armastuses, sest «Vaimu vili on armastus» (Gl 5:22).

Armastus, iseäranis Jumala armastus, «katab kinni pattude hulga» (1Pt 4:8) – me teame seda, kuna «juba siis, kui me alles nõrgad olime, on Kristus surnud nende eest, kes tollal veel jumalakartmatud olid» (Rm 5:6). Pauluse jaoks tähendab see kindlamast kindlat teadmist, et meile kingitud lootus ei jäta meid häbisse ja meid ootab ees lõplik päästmine: «Vaevalt, et keegi läheb surma isegi õige eest, kuigi hea sõbra eest mõni ehk julgeks surra. Ent Jumal teeb nähtavaks oma armastuse meie vastu sellega, et Kristus suri meie eest, kui me olime alles patused. Seda kindlamini meid päästetakse Tema kaudu viha eest nüüd, kui me Tema vere läbi oleme saanud õigeks.» (Rm 5:7–9) Siin on oluline tähele panna, et Paulus kasutab tuleviku ajavormi – σωθησόμεθα, «meid päästetakse» –, mis ühelt poolt tähistab kindlat lootust oodatava täitumisele, teisalt aga seda, et lõplik päästetud saamine seisab ikkagi veel ees, see ei ole meil veel päriselt käes, vaid me peame seda endile «kartuse ja värinaga» valmistama (Fl 2:12), olles kuulekad, nagu Kristus oli kuulekas – kuni surmani (Fl 2:8) –, ning järgides Kristuse armastuse ja alandlikkuse eeskuju (Fl 2:2j). Jumala armastus peab saama meie armastuseks, et võiksime võtta vastu pääste ja elu täiuse, mille Jumal tahab meile kinkida.

Kristuse veri, lepitus Jumalaga Tema Poja surma läbi, päästab meid tulevasest vihast. Ilmselt vihjab Paulus taas sellele, mida ta oli äärmise tõsidusega öelnud kirja alguses: «Või suhtud sa üleolevalt Tema helduse ja sallivuse ja pika meele rohkusesse ega saa

[10] «Ta istub, sulatab ja puhastab hõbedat, ta puhastab Leevi poegi ja selitab neid nagu kulda ja hõbedat: siis toovad nad Issandale õige ohvrianni.» (Ml 3:3)

aru, et Jumala heldus tahab sind juhtida meelt parandama? Sa talletad endale viha oma kanguse ja pöördumata südamega Jumala viha ja õiglase kohtumõistmise ilmumise päevaks, kes tasub igaühele tema tegude järgi: igavest elu küll neile, kes püsiva heategemise kaudu taotlevad kirkust ja au ja kadumatust, ent viha ja raevu neile, kes on isemeelsed ja tõele sõnakuulmatud, aga kuulekad ülekohtule.» (Rm 2:5–8)

Paulus ei ütle seda mitte hirmutamiseks, vaid selleks, et – Jumalast endast eeskuju võttes – neid, kelleni tema sõnum jõuab, meeleparandusele kutsuda ja päästeteele juhtida. Paulus teab sama hästi, kui ta kaasapostel Peetrus, et Jumal «ei taha, et keegi hukkuks, vaid et kõik jõuaksid meeleparandusele» (1Pt 3:9), sellepärast ta ühtaegu hoiatab ja julgustabki: «Ahistus ja kitsikus tuleb igale inimhingele, kes teeb kurja, juudile esmalt ja siis kreeklasele, aga kirkus, au ja rahu igaühele, kes teeb head, juudile esmalt ja siis kreeklasele.» (Rm 2:9j). Seejuures ei jäta Paulus üha uuesti ja uuesti rõhutamata, et ainus, kellest me kiitleme ja kellele saame panna oma tuleviku- ja igavikulootuse, on Jumal: «Kui me juba vaenlastena saime lepituse Jumalaga Tema Poja surma läbi, kui palju kindlamini meid päästetakse Tema elu läbi nüüd, kui me oleme juba lepitatud.» (Rm 5:10) Nii «saime lepituse» – κατηλλάγημεν – kui «oleme… lepitatud» – καταλλαγέντες – on originaalis passiivses kõneviisis, sest see, kes on meid endaga lepitanud on Jumal, lepitus on ainuüksi Tema tegu.

See on Jumala ainusündinud Poja surm, mis on meid Temaga lepitanud – ent Jumalal on meie jaoks varuks veel midagi palju enamat: «Tema, kes oma Poegagi ei säästnud, vaid loovutas Tema meie kõikide eest, kuidas Ta ei peaks siis koos Pojaga meile kõike muud kinkima?» (Rm 8:32) Jumal tahab meile kinkida tõelise elu täiuse – elu Kristuses, või veelgi enam: Kristuse elu. Jumala tahtmine on, et «õige jääb usust elama» (Rm 1:17), ja see ei tähenda mitte ainult seda, et need, kes on Kristuse läbi Jumalaga lepitatud, jäävad ellu, vaid see tähendab, et alles nüüd hakkavad nad tõeliselt elama.

Kristuses – ja ainult Temas – on tõeline elu, sest Kristus on «tee ja tõde ja elu» (Jh 14:6). Kes ei ela Temas, see on «surnud oma üleastumistes ja pattudes» (Ef 2:1), kes aga on ühes Kristusega surnud patule, see elab Tema läbi, Tema elu: «Kui me oleme aga surnud koos Kristusega, siis usume, et me ka elame koos Temaga, teades, et Kristus, olles üles äratatud surnuist, enam kunagi ei sure; surm ei valitse Teda enam, sest mis Ta suri, seda Ta suri patule üks kord ja alatiseks, aga mis Ta elab, seda Ta elab Jumalale. Nõnda arvestage ka teie endid olevat surnud patule, aga elavat Jumalale Kristuses Jeesuses.» (Rm 6:8–11)

Nii on Kristus meie ainus «kiitlemine»: «Aga mitte ainult seda, vaid me ka kiitleme Jumalast meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi, kelle kaudu me oleme nüüd saanud lepituse.» (Rm 5:11) Mingit muud «kiitlemist» meil olla ei saa – ja pole vajagi, sest Kristuses on meile kingitud kõik Jumala armu aarded.

Jutluseks

Kahekümne teise Nelipühale järgneva pühapäeva teemaks on EELK Kirikukäsiraamatu järgi «Usuvõitlus». Teemat selgitatakse nõnda: «Kristlase elu juurde kuulub usuvõitlus – sisemine võitlus Jumala usaldamise eest. Jeesuse õpetuses ja Tema lunastustöös on meile ilmutatud kõik õndsuseks vajalik. Selle läbi kinnitab Jumal oma ustavust ja armastust inimese vastu. Enam suuremat tunnustähte kui Jeesus Kristus meile ei anta. Jumalat usaldades ja Kristuse eeskuju järgi elades saavad kristlased maa soolaks ja valguseks – tõsiselt võetavaks tunnustäheks otsijatele ja kahtlejatele.»

EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi on teise lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks (Jr 15:19–21) prohvet Jeremija kutsumise uuendamine ja Issanda tõotus, et kui Jeremija saab üle teda rahva uskmatuse ja talle osaks saanud põlguse tekitatud meeleheitest ning järgib oma kutsumust, siis on Issand alati temaga, päästes ta kurjade käest ja lunastades vägivallatsejate pihust.

Teise lugemisaasta Evangeeliumi (Mt 16:1–4) keskmes on ühelt poolt tunnistus Jeesusest, iseäranis Tema surmast ja ülestõusmisest, kui suurimast tunnustähest, mis kuulutab jumalikku päästet ja lepitust, ning teiselt poolt Jeesuse vastaste – juutide usulise eliidi – vastupanu ja uskmatus. Kuna Joona, kelle tunnustähest Jeesus kõneleb, läkitati meeleparanduse sõnumiga paganate juurde, tunnistab Evangeelium vähemalt kaudselt ka Jeesuses teostunud lunastuse ainulaadsusest, universaalsusest ja vältimatust õndsusvajalikkusest, hoiatades tõsiselt neid, kes seda sõnumit vastu ei võta, ent samaaegselt julgustades, et seni, kuni on veel aega, pakub Jumal oma armu kõigile, kes on valmis selle vastu võtma, olgu tegemist variseriga või saduseriga, tölneriga või ükskõik, millise patusega. Kui Jumal halastas prohvet Joona pärast Niineve rahva peale, siis ei keela Ta oma armu mitte kellelegi, kes hüüab appi Tema nime, kes on «rohkem kui Joona» (Mt 12:41).

Siin on näha otsene seos teise lugemisaasta Epistliga, mis kõneleb Jeesuses Kristuses teostunud lunastusest, mille läbi, Jeesuse vere varal, on meil rahu Jumalaga, oleme Temaga lepitatud, meile on kingitud igavese kirkuse lootus ning meid päästetakse tulevase viha eest. Selle kõige osaliseks saame usust, s.t ennast täielikult Jumala armu hoolde usaldades, teades, et samal ajal, kui meil ei ole ühtegi põhjust kiidelda iseendast, on meil mõõtmatult palju põhjust kiidelda meie Päästjast Jeesusest Kristusest ning Jumalast, meie Isast, kes on Püha Vaimu läbi valanud meie südameisse oma armastuse, millest ei saa meid lahutada mitte kui miski.

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidena:

1. Apostel Paulus kõneleb tänases Epistlis kiitlemisest. Mis on see, mille üle meie kiitleme ja uhkust tunneme? On see midagi, mida oleme saavutanud – ise, oma jõust, oma oskuste ja annete varal? Või on see midagi, mille poolest tunneme end teistest inimestest paremana? Või on see hoopis midagi, millele toetudes astume

Jumala ette – arvates, et meil on õigus Tema heakskiidule ja õnnistusele? Olgu inimestega, kuidas on – Jumala ees ei ole meil mitte millegagi kiidelda. Esiteks sellepärast, et kõik, mis meil on ja mis me ise oleme, oleme saanud Jumalalt. Ning veelgi enam sellepärast, et me oleme patused ja rikutud – me oleme nõdrad, ning Jumala tahtele vastu hakates lausa Tema vaenlased. Ja ometi ütleb apostel Paulus, et meil on põhjust kiidelda – mitte iseendast, vaid Jumalast ja sellest, mida Jumal on meie heaks teinud. Ta on meid Jeesuses Kristuses õigeks mõistnud, Kristuse vere varal on meil rahu ja lepitus Jumalaga ning me võime elada Tema armus ja tulevase kirkuse lootuses. Kusjuures rahu, mille Jumal on meile Jeesuses kinkinud, pole pelgalt sisemine rahulolu, vaid see on midagi märksa enamat: see on uus, vahetu, usalduslik lapsesuhe Jumala, meie Isaga. Me ei ole enam Jumala vaenlased ega pea elama Temast lahutatuna, oodates hirmuga viimset kohut, surma ja hukatust, vaid me oleme Tema lunastatud ja Ta armastatud lapsed.

2. Rahu Jumalaga ei tähenda siiski, et võiksime ilmtingimata nautida rahulikku ja muretut elu. Apostel ei tõota meile, et Jumalaga lepitatud inimese elu muutub kergeks. Vastupidi, ta ütleb midagi esmapilgul lausa uskumatut: lisaks Jumala armule me kiitleme ka meile osaks saavatest ahistustest ja katsumustest. Mitte sellepärast, et need oleksid iseenesest head, vaid sellepärast, et Jumal võib neistki tuua esile midagi head. Katsumused panevad meie usu proovile, puhastavad meid, teevad meid vastupidavaks, kasvatavad meis ustavust ning mis kõige tähtsam: teevad meid alandlikuks ja aitavad meil mõista, et elame üksnes Jumala armust, mille läbi meile on kingitud taoline tuleviku- ja igavikulootus, mis ei jäta meid iialgi häbisse. Meie lootus ei rajane mitte meie endi tublidusel ega jõul, vaid Jumala armastusel, mille Ta on Püha Vaimu läbi meie südameisse valanud.

3. Seda, et Jumal meid armastab – et Ta on kinkinud meile oma armastuse –, teame sellest, et Jumal on meie eest andnud oma ainusündinud Poja. Jumala armastuse suurimaks ja kindlaimaks tõenduseks pole mitte see, mida meie tunneme või kogeme, vaid see, mida Jumal on meie heaks teinud Jeesuses Kristuses, kes ei surnud meie eest mitte sellepärast, et oleksime olnud head ja õiged, vaid sellepärast, et oleme patused, nõdrad, Jumala vaenlased, ja vajame lunastust. Apostel Pauluse jaoks on siin kõige suurem usukinnitus: kui Jumal armastas meid juba siis, kui me Tema armastust mitte kuidagi ei väärinud, siis kui palju enam võime end Tema armastuse hoolde usaldada nüüd, kui oleme Kristuse vere varal Temaga lepitatud! Aga seegi pole veel kõik: Kristus pole mitte ainult meie eest surnud, vaid Ta elab ning tahab oma elu – tõelist ja täiuslikku elu – meiega jagada. Kristus tahab olla meie elu – nüüd ja igavesti. Meie lõplik päästmine seisab veel ees ning seepärast peame püsima usus, elama jätkuvas meeleparanduses ja kasvama armastuses. Ent meie lootuse alus on kindel, sest selleks on Jumala armastus Jeesuses Kristuses. Meil pole põhjust kiidelda ei oma õiguse, vooruslikkuse ega isegi mitte usu üle, küll aga võime alati kiidelda Jeesusest Kristusest, kelles oleme Jumalaga lepitatud ning kelles meile on kingitud uus ja tõeline elu ja Jumala igavese kirkuse lootus.